Den första uppgiften om denna ristning finnes i Dybecks reseberättelse för år 1860. Dybeck skriver där: »De två runstenarne vid öster Dalby ... söktes förgäfves; men der är ett hittills icke kändt fragment af en runsten.» I *Sverikes runurkunder* uppföres stenen som nyfunnen. Platsen »ligger i öster Dalby hage, vid en gammal, nu sällan begagnad, väg, som från Dalby leder norr ut till Ål och der förenar sig med allmänna sockenvägen genom Löt och Weckholm».

I en rapport till Riksantikvarieämbetet av den $^{10}/_{9}$ 1926 skriver J. H. Söderlund: »Enligt gamla anteckningar skall det i Ö. Dalby finnas tre runstenar. Jag har gjort besök hos byns befolkning», men man kände där endast till den år 1866 återfunna U 704. »Jag började därföre att söka efter dessa tre runstenar. I en gärdesbacke på byns norra egor och i rågången mellan Elis Hagelins och Uno Karlssons hemman något hundra meter från rågången till Åls by fann jag till min stora glädje en runsten liggande kullfallen samt söndrig på tre sidor. Dess ristade sida är vänd mot nordväst.»

Grå granit. Höjd 1,10 m., bredd 1,60 m. Ristningen är svårt skadad genom flagring. På bevarade partier äro linjerna djupa och tydliga.

Inskrift:

... auk · hiulmfas ... air · litu · rais ... na · at · uikaut · f ...
5 10 15 20 25 30

... ok Holmfas(tr ... -g)æiʀʀ letu ræisa (stæi)na at Vigaut f(aður) ...

»... och Holmfast och ... -ger läto resa stenarna efter Vigöt, fader ...»

Till läsningen: Runföljden 1 **a**—11 **s** är djup och tydlig. 10 **a** har bst endast t. v. om hst. 12 **a**, som står i ristningsytans kant, har förlorat bst t. v. om hst. 16 **i** är ej stunget. 23 **n** har i ristningsytans kant förlorat hst över bst och största delen av bst t. v. om hst. 28 **i** och 29 **k** äro ej stungna. 31 **u** och 32 **t** äro något skadade; 31 **u** har förlorat nedre delen genom en flagring, som också har skadat bst i 32 **t** och hst under bst. De båda runorna äro säkra. I 33 **f** är övre bst tydlig, men av den undre finnas endast svaga spår i skadans kant. **f** är dock säkert. — Dybeck: Sk före 1 **a**; 12 **a** och 23 **n** ha ej observerats. Runföljden 27 **u**—32 **t** läses **uikair**.

Om **hiulmfastr** se U 705 och U 628.

Runföljden 12 **a**—14 **r** innehåller givetvis slutet av ett mansnamn. Sannolikt har detta namn slutat på *-gæiʀʀ*.

Namnet *Vigautr* är sällsynt. Det är hittills endast belagt i ytterligare fyra svenska runinskrifter, se Sö 285 och *DGP* sp. 1571.

Det är sannolikt, att också denna inskrift är ristad av Balle. Likaså är det troligt, att den *Holmfastr* som omtalas på U 706, är samme man som den *Holmfastr*, som nämnes på U 705. Runorna 23—24 **na** torde ha utgjort slutet av ordet *stæina* 'stenar'. Det är svårt att avgöra, vilken den andra stenen i så fall kan ha varit.

707. Kungs-Husby kyrka.

Litteratur: B 590, L 697. J. Bureus, F a 6 s. 122 n:r 64 (Caspar Cohl), F a 5 n:r 199, F a 10: 1 n:r 100; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 30; Kyrkoinventarium 1829 (ATA); R. Dybeck, Reseberättelse 1860 (ATA); UFT h. 12 (1884), s. 295; G. Stephens, ONRM 3, s. 322 och 356; S. Bugge och E. Brate, Runverser (ATS 10), s. 135 f.; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 53.

Avbildningar: J. Rhezelius, teckning (F a 10: 1); P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 4 och B 590).

Den första bevarade uppgiften om denna runsten återfinnes i F a 6, där stenen uppges vara »J Konungz Huseby på kyrkoweggen». I F a 5: »Huseby Trögd Kyrkie muren.» En viktig upp-

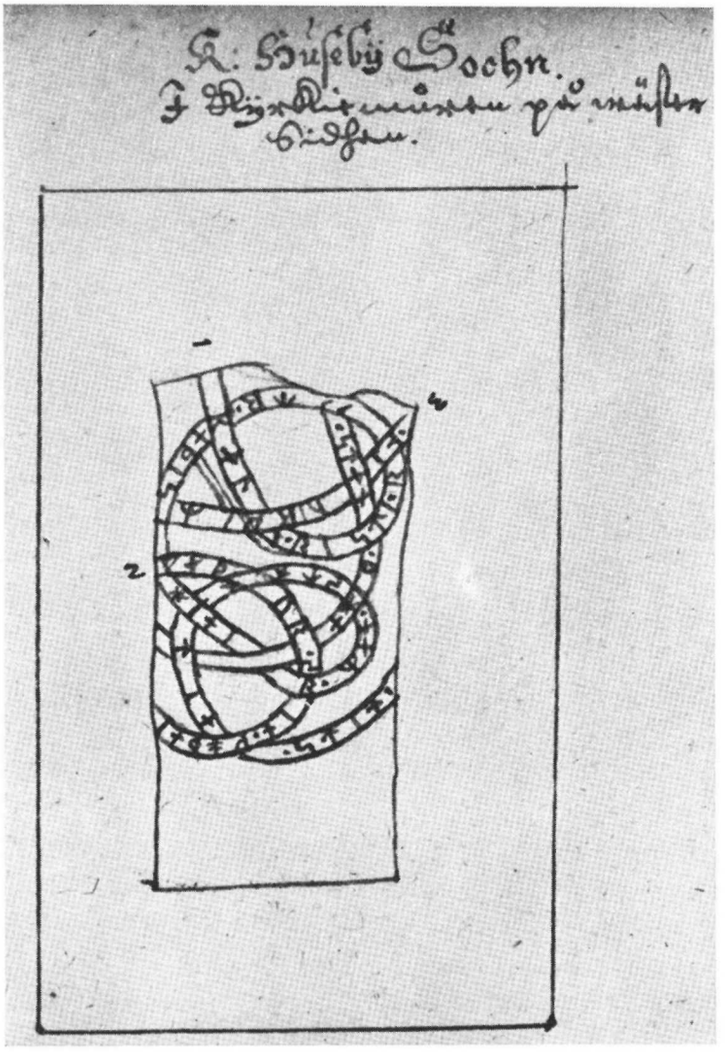

Fig. 147. U 707. Kungs-Husby kyrka. Efter teckning av Rhezelius.

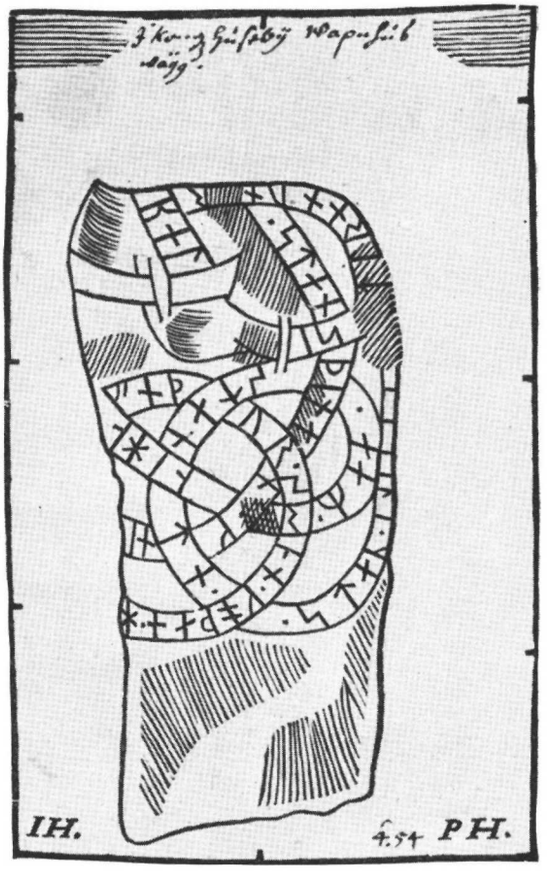

Fig. 148. U 707. Kungs-Husby kyrka. Efter B 590.

lysning lämnar Rhezelius i F a 10: 1: »J Kyrkiemuren på wäster Sidhan.» I *Ransakningarna* 1667—84 saknas uppgifter om runstenar i kyrkan. På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* 4 finnes följande bläckanteckning: »J Kongz Huseby Wapnhus wägg» (B 590: »Kongs Huseby Sockn. Vapnhus-wäggen»; L 697: »I Vapenhuset»). I Kyrkoinventarium 1829 omtalas, att de båda i *Bautil* upptagna runstenarna (d. v. s. U 707 och 708), »som i denna kyrkas vapenhus skulle finnas, aldeles icke igenfunnos. Att dessa skulle på något sätt blifvit dänröfvade var icke troligt; utan hafva de troligen vid reparationen 1770, då kyrkan hvitmenades ... blifvit så grundeligen öfverkalkade, att vi icke kunde upptäcka något spår till dem.» Då Dybeck besökte Kungs-Husby kyrka sommaren 1860, sökte han U 707 och 708 förgäves. Hösten 1947 knackades genom Riksantikvarieämbetets försorg rappningen på många ställen bort på vapenhusets väggar, på kyrkans västgavel och på södra väggen; trots detta kunde U 707 ej återfinnas. Däremot påträffades vid samma tillfälle den andra inmurade runstenen, se U 708. Till följd av att kanterna ha huggits bort, troligen i samband med att stenen lades in i kyrkmuren, ha tydligen avsevärda delar av inskriften gått förlorade. Höjd omkring 1,40 m., bredd omkring 0,60 m.

Inskriften återges här enligt Caspar Cohl (F a 6); då Cohl tydligen har läst slingorna i en oriktig ordning, ändras följden till en mera sannolik.

iurkʀ . . . · stan · þina . . . faþur . sin · koþan · hier · man · stenta · sten . . . bali · risti · runr · þisi
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60

. . . (let ræisa?) stæin þenna (at) . . . faður sinn goðan. Hiær mun standa stæinn . . . Balli risti runaʀ þessi.

». . . (lät resa) denna sten efter . . . sin gode fader. Här skall stenen stå . . . Balle ristade dessa runor.»

Till läsningen: Inskriften har tydligen varit svårläst. Rhezelius (F a 10: 1) läser på följande sätt: **· niuirkiʀ . . . faþur · sin · koþai . . . hieir · man · stantia · stin · bali · risti · r . . . - - - r · aþisi.** — Hadorph och Helgonius: **· stan þinan · kni . . . faþur · sen · koþan · h . . . n hier · man · stanta · · stan · - - - - - - - . . . bal . . . isti rnnun . . . r.**

Runföljden 1—5 torde ha innehållit ett mansnamn. Vilket detta har varit, kan nu ej avgöras; möjligen har man rätt att antaga, att det har slutat på *-gæiʀʀ.*

Motsvarigheter till runföljden 27—43 förekomma som bekant även i andra runinskrifter. På Hogrän-stenen läses: **hier · mun · stanta · stain · at · merki bie[r]tr a · biergi**; Hällestads-stenen 2 (DR 296) slutar: **: nu : : skal : stato : stin : o : biarki :**; Sö 206 börjar: **: hir : skal : stenta : staena : þisiʀ**; Ågerstastenen (U 729), som också har signerats av Balle, har uttrycket: **hier mn · stanta · stan · miþli · bua ·**; L 749 Ryda, Nysätra sn: **hir maa ᛁ stanta ᛁ stain ᛁ ner ᛁ brautu ᛁ .**

Hur ordförbindelsen i U 707 en gång har slutat, är det numera omöjligt att avgöra.

I *Runverser* skriver Brate: »På grund af inskriftens fragmentariska skick vill jag ej försöka någon tydning. Genom de alliterande **hiar man stanta stan . . .** visar hon sig hafva varit delvis affattad i poetisk form.»

Om Balles verksamhet i Trögds härad se ovan s. 201.

708. Kungs-Husby kyrka.

Pl. 54.

Litteratur: B 592, L 698. J. Bureus, F a 6 s. 123 n:r 69 (Caspar Cohl), F a 5 n:r 200, F a 10: 1 n:r 99; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 30; Kyrkoinventarium 1829 (ATA); R. Dybeck, Reseberättelse 1860 (ATA); UFT h. 12 (1884), s. 295; S. B. F. Jansson, Skrivelser till Riksantikvarieämbetet 1947 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Rhezelius, teckning (F a 10: 1); P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 592).

Stenen, som länge har varit försvunnen, fanns enligt F a 6 »J Konungz Huseby kyrkio Mur». Rhezelius lämnar (i F a 10: 1) en noggrannare lägesuppgift: »K. Huseby Sochn. På Wåpenhuswäggien på öster sidan.» På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* 4 finnes följande bläckanteckning: »J Kong Huseby Wapnhuus wägg» (B 592: »Vapnhus-väggen»; L 698: »Vapenhusväggen»). I Kyrkoinventarium 1829 omtalas bl. a., att runstenen då var oåtkomlig, se U 707. Då Dybeck besökte kyrkan år 1860, var förhållandet detsamma. Rappningen på vapenhusets östra vägg avlägsnades genom Riksantikvarieämbetets försorg hösten 1947, varvid stenen påträffades. Den sitter inmurad 1,75 m. över markytan, 0,32 m. från vapenhusets sydöstra hörn. Stenen är inmurad i liggande ställning med toppen närmast hörnet.

Grå granit med vit kvartsyta. Höjd 1,67 m., bredd 0,75 m. Ristningsytan är ojämn. Den hårda kvartsen har berett ristaren besvär; särskilt ornamentslinjerna är ofta grunda och svåra att säkert urskilja. Linjerna äro breda och rundade i bottnen.